

HC 4 Jeugdstrafrecht 25-11-11

Dit deel van het vak gaat erover hoe we op jeugdcriminaliteit reageren, we pakken de jeugd aan door middel van het jeugdstrafrecht. In het rapport Jeugdstrafproces toekomstbestendig, 14 maart, van de RSJ pleit de RSJ voor een speciaal jeugdstrafprocesrecht. De RSJ is de raad voor strafrecht- en jeugdtoepassingen. Op dit moment hebben we een volwassenenstrafrecht met een paar wijzigingen voor de jeugd. Deze raad geeft ook adviezen aan de regering. Het gaat over bijzonderheden in het Sr en in Sv. BJJ staat voor beginselen justitiële jeugdinrichtingen. We zoeken in het jeugdstrafrecht niet naar oplossingen of verklaringen van jeugdcriminaliteit. Waarom moeten we eigenlijk bijzondere regelingen hebben voor jongeren? Kinderen kunnen niet goed de gevolgen van hun daden overzien, vanwege de ontwikkeling van hun hersenen. De gevolgen van de straffen hebben een negatieve werking, vooral als het kind geplaagd wordt bij volwassenen. Kun je het kind zijn daden wel vol toerekenen? Heeft het kind wel zelfstandige rechten? Hoe krijg je het kind weer op het juiste pad? Moet je het beschermen en opvoeden? En hoe kun je dat nou het beste doen? Bijvoorbeeld door het kind op te voeden, opsluiting (jeugd detentie), boete, taakstraf, of door middel van alternatieven. Er zijn allemaal mogelijkheden om te kijken of je die jongere kunt beïnvloeden. Het doel van het jeugdstrafrecht is recidive te verminderen. Het jeugdstrafrecht heeft ook een pedagogisch karakter. Er bestaat een conflict tussen twee filosofieën repressie aan de ene kant, opvoeden aan de andere kant. Wat de RSJ aanvoert zijn vooral, de psychologische ontwikkeling van het kind, de ontwikkeling van de hersenen tot het 25^e jaar, en dat het kind zijn daden minder goed kan overzien door gebrek aan ervaring, impulsiviteit, groepsdruk, of een ongunstige omgeving.

Over wie hebben we het nou als we het hebben over jeugdstrafrecht? De kinderen moeten 12 jaar zijn, daaronder wordt geen jeugdstrafrecht toegepast. De regels van het procesrecht kunnen wel worden toegepast, toepassing van enige dwang kan wel in het kader van opsporing. Waarom hebben we die ondergrens van 12 jaar? De wetgever heeft daarmee vastgesteld dat als een kind onder de 12 is, een kind ontoerekenbaar is, en niet beschikt over 'het oordeel des ondersheids'. In Engeland ben je vanaf 10 jaar strafrechtelijk aansprakelijk. In andere landen zijn de leeftijdsgrenzen vaak hoger, bijvoorbeeld 14/16 jaar. In die andere landen hebben ze een civielrechtelijke aanpak. Er kunnen wel opsporingsactiviteiten plaatsvinden bij kinderen onder de 12 jaar zie 'Aanwijzing effectieve afdoening' (*klapper*). We hebben dus een vaste ondergrens, maar een flexibele bovengrens, namelijk bij 16,18 of 21 jaar. Op dit moment bestaat er een overgangsterrein naar volwassenenstrafrecht 12-21 jaar.

Art. 77b Sr, is een erg belangrijk artikel. Uitgangspunt is dat jeugdstrafrecht wordt toegepast voor jongeren tussen 12 en 18 jaar, we hebben het nu niet over jeugdprocesrecht. De rechter mag voor 16- en 17 jarigen een uitzondering maken op basis van de ernst van het begane feit, persoonlijkheid van de dader (ten tijde van berechting) en de omstandigheden waaronder het feit is begaan. Dit is de volgorde van de wet, ernst van het begane feit is er als laatst aan toegevoegd. Deze drie criteria gelden los van elkaar, eerst moest het 'en, en' zijn. Als een jongere een moord pleegt, dan is dat een heel ernstig feit, en moet hij volgens het volwassenenstrafrecht worden berecht. Maakt de ernst van het feit dat hij opeens wel ontwikkelt is? In het stuk van *I. Weijers (klapper)* kun je lezen dat art. 77b Sr helemaal geen grenzen meer stelt, dan kun je het jeugdstrafrecht dus wel weggooien. Als het een vrij ernstig delict is, en de problematiek extra groot, dan moet je opeens afstappen van het jeugdstrafrecht. Bij jongeren van 16 en 17 kun je dus van het jeugdstrafrecht afstappen. De rechter mag tevens jeugdsancties toepassen op jongeren van 18,19, 20 jaar indien hij daartoe grond vindt in: de persoonlijkheid van de dader (ttv berechting) of de omstandigheden waaronder het feit is begaan. Er vindt in beginsel wel toepassing van het gewone jeugdstrafprocesrecht plaats tot 18 jaar. Jongeren begrijpen vaak helemaal niet wat er aan de hand is als ze verschijnen op de zitting. Een gevolg is dat ze niet bekennen, het gevolg daarvan is dat ze geen alternatieve sanctie kunnen doen, voorwaarde daarvoor is namelijk dat de jeugdige dader heeft bekend.

Op sheet 14 worden drie voorbeelden genoemd. Houdt er rekening mee dat twaalf maanden geen jaar is. Punt 2: deze zaak staat in de klapper Leeftijdverschillen maken heel veel uit, je kunt het verdedigen, als je meer weet, en het hangt af van de omstandigheden van het geval. Maar vergeten we bij punt 2 dan helemaal de ontwikkeling van het kind? Punt 1 betreft een absoluut maximum, art. 77b Sr, en punt 3. is een relatief maximum, daar had de rechter kunnen kiezen voor toepassing van het volwassenenstrafrecht. Bij punt 2 is bij het relatieve maximum gebruik gemaakt om het volwassenenstrafrecht toe te passen. Het zijn lastig te verdedigen verschillen, en het roept ook vragen op.

Het voorstel van de RSJ 14 maart, houdt in: één jeugdstrafrecht maken van 12 t/m 17 jaar en adolescentenstrafrecht voor 18-24 jaar. Dus niet voor 16- en 17 jarigen toch nog volwassenenstrafrecht toepassen. *Staatssecretaris van Justitie 25 juni 2011* wil voor jongeren van 15-23 jaar een speciaal adolescentenstrafrecht. *Link op nestor, Pauw & Witteman*. Zo kan ook voor jonge volwassenen het jeugdstrafrecht toe worden gepast, dat is een groot voordeel. De mogelijkheid blijft dan wel om het

volwassenenstrafrecht toe te passen. Voorgesteld worden; meer opvoedkundige maatregelen, maar ook zwaardere jeugdsancties en een strafdienstplicht. Het gaat veelal wel om kinderen uit zwakke milieus, weinig sturing. De sociale achterstand en de achtergrond van iemand tellen mee bij het opleggen van de sancties. We kennen geen minimumstraffen, behalve dan dat gevangenisstraffen minimaal een dag duren, een geldboete moet minimaal drie euro zijn.

Kenmerken sancties jeugdstrafrecht: art. 77a Sr ev

De sancties staan in art. 77d t/m 77gg Sr. Er kan géén gevangenisstraf, TBS of ISD worden toegepast, dan hebben we het dus over jeugdstrafrecht, bij volwassenenstrafrecht kan dat dus wel. ISD is plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders, deze maatregel duurt maximaal twee jaar. Deze maatregel wordt toegepast bij daders die herhaaldelijk zijn veroordeeld, en een last zijn voor de omgeving en dan maar even van straat moet en twee jaar opgesloten moet worden om geen strafbare feiten te begaan. Het is een maatregel (en geen straf) om overlast te voorkomen. In het jeugdstrafrecht kennen we algemene strafmaxima, en niet per delict zoals in het volwassenenstrafrecht. Er vindt geen strafvermindering plaats wegens poging, voorbereiding, deelneming of medeplichtigheid. Tevens vindt ook geen verhoging plaats wegens 'samenloop'. Zo mogelijk wordt naar een alternatieve afdoening gezocht, art. 77e en f Sr. Een alternatief is dat je probeert de jeugdige bij de strafrechter weg te houden, hij krijgt geen strafrechtelijke sanctie. OM- strafbeschikking houdt in dat je wel bij de officier komt, en niet bij de strafrechter. Het plan bestaat dat bij de twaalf-minners, de ouders worden aangepakt middels een bestuursrechtelijke boete. De verwachting is dat dat alleen maar tot meer ellende leidt, dit bestaat nog niet. Je kunt ouders wel betrekken bij de vervolging van twaalf-plussers. Bijvoorbeeld door ze te betrekken bij de tenuitvoerlegging van de sanctie. De sanctie kan zelfs thuis worden uitgevoerd. Bijvoorbeeld bij Melvin uit Weesp, een 14 jarig jongetje dat kattenkwaad uithaalde, hij kreeg wel een sanctie maar deze mocht thuis uit worden gevoerd, zo voorkom je schade. Verder kun je ouders betrekken bij het strafproces, door ze te betrekken bij de rapportage door de raad voor de kindbescherming, of door een verschijningsplicht van de ouders op te nemen in de wet, art. 496a Sv. Het is wel ingewikkeld en moeilijk als beide ouders op de zitting moeten verschijnen, er moet ook iemand zijn bv die thuis op de kinderen past. Op zich is het wel heel erg goed om ouders te betrekken bij de rechtszitting.

Alternatieve sancties voor twaalf-plussers:

Halt-afdoening, transactie, gewoon sepot, en de strafbeschikking zijn allemaal alternatieve sancties. De Halt-afdoening houdt je zowel bij het OM als bij de rechter weg, je krijgt dan dus geen strafblad, en ook geen justitiële documentatie. Het is niet heel erg proportioneel om een kind tegenover twee ambtenaren te zetten, dan zou naast het kind ook iemand moeten zitten. **Salduz:** voor het eerste contact (politie verhoor) moet er ook al de mogelijkheid zijn geweest contact hebben gehad met een raadsman. *Zie: aanwijzing Halt-afdoening (klapper).* Politie stuurt het proces- verbaal niet naar het OM, tenzij het kind de voorwaarden niet nakomt. Deelname is vrijwillig, het kind moet steeds gewaarschuwd worden wat de consequenties zijn van het niet meewerken, en dat meewerken niet hoeft. Alleen na bekentenis is Halt mogelijk. Er zijn jongeren bij wie het niet in de cultuur past om te bekennen. Er moet schriftelijke instemming zijn ook van de wettelijk vertegenwoordiger bij een jongere onder de 16. Deelname aan Halt bij een misdrijf kan maximaal één keer. Deelname na een overtreding, zie aanwijzing 7. De juridische gevolgen van een Halt afdoening, zijn ook heel belangrijk. Een Halt afdoening is een beletsel voor verdere vervolging. Vervolging is de zaak bij de rechter brengen. Met uitzondering van art. 12i Sv, als de rechtstreeks belanghebbende (slachtoffer) zich er tegen verzet, dat hier geen rechtszaak van komt. Het hof kan dan zeggen dat de politie een verkeerde beslissing heeft genomen en dat er een vervolging had moeten komen. Een transactie is geen strafvervolging, maar een uitnodiging om strafvervolging te voorkomen, je krijgt dus geen strafblad als je betaalt. Het staat wel in je justitiële documentatie, maar het wordt niet kenbaar gemaakt aan anderen. Een verklaring omtrent gedrag wordt afgeleid uit het strafblad. Een sepot is een beslissing van het OM om niet te vervolgen, bijvoorbeeld omdat er te weinig bewijs is, of omdat het een gering feit betreft. Een (voorwaardelijk) sepot wordt in beginsel wel in de justitiële documentatie opgenomen, maar levert geen strafblad op. Bij 18 jaar en ouder seponeren, dan heb je een voorwaardelijk sepot. Een strafbeschikking is tweeslachtig, dat wordt gelijkgesteld aan een veroordeling, komt ook altijd op je strafblad te staan, en heeft dus ook invloed op die verklaring omtrent gedrag. Art. 257a Sv betreft de strafbeschikking. Rechterlijke sancties worden pas opgelegd als het alternatief niet mogelijk is, art. 77h Sr. Het verschil tussen een misdrijf en overtredingen moet je goed in de gaten houden in de wet. Ook het onderscheid tussen straf en maatregel moet in de gaten gehouden worden.

Alle sancties kunnen ook voorwaardelijk op worden gelegd ex art. 77x Sr. De rechtbank legt een straf op van bijvoorbeeld 12 maanden jeugddetentie, de rechtbank kan bepalen dat een gedeelte van zes maanden niet ten uitvoer zal worden gelegd, deels voorwaardelijk dus. De geldboete en taakstraf en gedragsbeïnvloedende maatregel kunnen ook voorwaardelijk worden opgelegd. Jongeren proberen te sturen door middel van een

programma is de gedragsbeïnvloedende maatregel. Tevens wordt geprobeerd om meer aan de kinderrechtters te doen, ze beter te specialiseren, op dit moment is er een gebrek aan kinderrechtters.